

Tauw

Natuurtoets woningbouwproject Vitaal Vogelenzang

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

20 april 2020

Verantwoording

Titel	Natuurtoets woningbouwproject Vitaal Vogelenzang
Opdrachtgever	Gemeente Bloemendaal
Projectleider	Saskia Wijte - van der Pols
Auteur(s)	Mickey Tromp
Tweede lezer	Berto van Dam
Uitvoering inspectiewerk	Mickey Tromp
Projectnummer	1275671
Aantal pagina's	26
Datum	20 april 2020
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Wetgeving	4
1.3	Te beschouwen onderdelen Wnb	4
1.4	Werkwijze	5
1.5	Kwaliteit	5
1.6	Uitgangspunten	5
2	Situatie en beoogde ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Beoogde ontwikkeling	8
3	Soortenbescherming	10
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	10
3.2	Vrijstellingen	10
3.3	Zorgplicht	11
3.4	Literatuuronderzoek	11
3.5	Effecten	12
3.5.1	Flora	12
3.5.2	Grondgebonden zoogdieren	12
3.5.3	Vleermuizen	14
3.5.4	Vogels	19
3.5.5	Amfibieën en reptielen	21
3.5.6	Libellen, vlinders en overige ongewervelden	22
3.5.7	Zorgplicht	22
4	Conclusies en aanbevelingen	23
5	Literatuur	25

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de te hanteren uitgangspunten voor toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van de gemeente Bloemendaal heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming voor het woningbouwproject Vitaal Vogelenzang. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In de rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen Wnb) zijn van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing/vergunning nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (hierna te noemen "Wnb") in werking. De Wnb is het nieuwe wettelijke stelsel voor natuurbescherming en vervangt drie tot dan bestaande wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet.

Het beschermingsregime gaat uit van het "nee, tenzij-principe". Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

1.3 Te beschouwen onderdelen Wnb

Het is noodzakelijk om de ontwikkeling te toetsen aan soortenbescherming vanwege de mogelijke aanwezigheid van flora en fauna. Voor bescherming van gebieden is toetsing aan Natura 2000-doelen van belang. Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied 'Kennemerland-Zuid' ligt op circa 500 meter afstand van het plangebied. Vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied en afschermende werking door tussenliggende bomenrijen en gebouwen zijn negatieve effecten door trilling, geluid, licht en optische verstoring uitgesloten. De werkzaamheden kunnen negatieve effecten door stikstofuitstoot in de aanleg- en gebruiksfase veroorzaken op Natura 2000-gebieden. Hiervoor is een AERIUS-berekening benodigd. Deze berekening is geen onderdeel van deze natuurtoets. De bescherming van het NNN wordt gewaarborgd onder de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). Op de webviewer van de provincie lijkt er langs de noord- en westrand van het sprake te zijn van overlap met NNN. Het gaat hierbij om NNN dat is bestemd met beheertype 'N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland'. Uit de bestemmingsplankaart (www.ruimtelijkeplannen.nl) blijkt

echter dat het plangebied als 'sport' in het bestemmingsplan Vogelenzang 2010 bestemd is. Daarnaast past het beheertype 'N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland' niet bij de windsingels die langs de randen van het plangebied aanwezig zijn of op de watergang die aan de noord- en westzijde aan het plangebied grenst. Het lijkt erop dat de grenzen in de webviewer van de provincie globaal zijn en dat het plangebied niet overlapt met het NNN. Op vrijdag 17 april heeft Mariëlle Wetter van de gemeente Bloemendaal bevestigd dat het plangebied buiten het NNN ligt. Externe werking op het NNN hoeft in provincie Noord-Holland niet getoetst te worden. Toetsing aan het NNN is niet nodig.

Een toetsing aan houtopstanden is niet nodig, omdat alle bomen in het plangebied binnen de bebouwde kom vallen. Voor bomen binnen de bebouwde kom is de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) van toepassing. De kap of het verplaatsen van bomen is alleen mogelijk als een omgevingsvergunning wordt aangevraagd en verleend. Toetsing aan de APV of het aanvragen van een omgevingsvergunning is geen onderdeel van deze natuurtoets.

1.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data (zie ook H5)
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Natuurkaart van Tauw (<https://www.tauw.nl/op-welk-terrein/ecologie/ecoviewer.html>)
- Een oriënterend veldbezoek op 17 maart 2020

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde soorten en gebieden in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals hollen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

1.5 Kwaliteit

Bij ecologische veldwerkzaamheden biedt Tauw garantie op de volledigheid van beschermde gebieden. Voor soortenbescherming is een volledige garantie over de aanwezigheid niet te geven. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

1.6 Uitgangspunten

Het volgende uitgangspunt is van toepassing op de beoogde ontwikkeling: 'Het vergraven van oevers en/of het dempen van oppervlaktewater is geen onderdeel van de werkzaamheden.'

2 Situatie en beoogde ontwikkeling

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het terrein aan de Henk Lensenlaan in de gemeente Bloemendaal en provincie Noord-Holland. Het plangebied bestaat uit sportvelden, diverse gebouwen en begroeiing. Aan de noord- en westkant van het plangebied zijn voetbalvelden aanwezig met ten oosten een clubhuis. In het zuiden van het plangebied zijn tennisbanen en een verenigingshuis met een schuurtje te vinden. Langs de sportvelden zijn bomenrijen en struiken aanwezig. Het Dorpshuis Vogelenzang met aansluitend een jeugdhonk en parkeerplaats liggen centraal in het plangebied. Ten oosten van de parkeerplaats staan de volgende gebouwen: school, kinderopvang en gymzaal. In het zuidoosten van het plangebied bevinden zich een speeltuin met grasveld en verhard basketbalveld gecombineerd met een skatepark. Verspreid over het plangebied zijn losstaande bomen en struiken, hagen en onderbegroeiing te vinden. Figuren 2.2 tot en met 2.5 geven een sfeerimpressie van het plangebied.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied

Figuur 2.2 Gebouwen in het plangebied. Van links naar rechts: gymzaal, schoolgebouw, kinderdagopvang, tennisvereniging, schuurtje naast tennisbanen, voetbalvereniging, dorpshuis en jeugdhonk

Figuur 2.3 Links: Tennisbanen en plantsoen. Rechts Voetbalveld met opgaand groen aan de westkant

Figuur 2.4 Links: Wetering aan de westzijde van het plangebied. Rechts: Grasland ten noorden en noordwesten van het plangebied

Figuur 2.5 Windsingels langs de sportvelden

2.2 Beoogde ontwikkeling

Gemeente Bloemendaal is voornemens om woningbouwproject Vitaal Vogelenzang te realiseren. In het programma die is vastgesteld, staat de bouw van de volgende type woningen vermeld:

- 18 appartementen
- 18 goedkope woningen
- 18 hoek- en rijwoningen in het middelduur segment met aansluitend een tuin

- 18 twee-onder-een-kapwoningen in het dure segment met aansluitend een tuin

Hiervoor worden de gebouwen van de tennisvereniging, de voetbalvereniging en het jeugdhonk gesloopt. De voetbalvelden worden gereduceerd van 2,5 naar 1,5 voetbalveld en de tennisbanen van zeven naar vijf banen. Het is nog onduidelijk waar de velden komen te liggen. De speeltuin wordt verplaatst en geïntegreerd met de speeltuin aan de noordkant van de school. Het gebouw waar kinderopvang plaatsvindt, blijft behouden en aan het gebouw vinden geen werkzaamheden plaats. Een aantal gebouwen blijft behouden, maar worden wel gerenoveerd/verbouwd. In het dorpshuis wordt een wandje verplaatst. Het schoolgebouw en de gymzaal worden verduurzaamd. Welke duurzaamheidsmaatregelen worden uitgevoerd voor het schoolgebouw en de gymzaal worden nog onderzocht. De doelstelling is om Frisse Scholen Klasse B te behalen, waarbij nog wel gas wordt gebruikt. De benodigde maatregelen zijn in ieder geval: isoleren, nieuwe kozijnen, vernieuwen van het dak, zonnepanelen en nieuwe installaties. De eiken langs de Henk Lensenlaan blijven staan, net zoals enkele bomen in het plangebied. Voor andere bomen en aanwezige vegetatie wordt er van een worst case scenario uitgegaan. Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein in zijn geheel bouwrijp wordt gemaakt en opnieuw wordt bebouwd. De exacte invulling van het plangebied en de periode van uitvoer zijn onbekend. Momenteel wordt verwacht dat de werkzaamheden beginnen in 2021. Het verdient aanbeveling om nogmaals te toetsen wanneer er een concreet plan beschikbaar is.

3 Soortenbescherming

In dit hoofdstuk volgt antwoord op de vraag de beoogde activiteiten schade (kunnen) op beschermde flora en fauna tot gevolg hebben.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Hier is ook een beschrijving opgenomen onder welke voorwaarden een bevoegd gezag ontheffing of vrijstelling kan verlenen. Tabel 3.1 is een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Holland kan een ontheffing verlenen van de verboden als genoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Provincie Noord-Holland heeft bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht (Provincie Noord-Holland, 2016). Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. In provincie Noord-Holland zijn, anders dan in veel andere provincies, de kleine marterachtigen niet vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bunzing, wezel en hermelijn vallen onder de kleine marterachtigen en aan deze soorten moet dus getoetst worden. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels Vrl	Dieren Hrl/ Bonn/Bern	Planten Hrl/ Bonn/Bern	Dieren (‘nationaal’)	Planten (‘nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			

	A	B	C	D	E
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –Vrl- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting:

Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming.

Oranje

verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet.

Rood

verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet.

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken.

Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is daarnaast van toepassing op beschermde gebieden.

3.4 Literatuuronderzoek

De volgende soortgroepen (zie tabel 3.2) zijn, op grond van het literatuuronderzoek niet met zekerheid uit te sluiten in of in de nabijheid van het plangebied.

Op voorhand is de soortgroep 'vissen' uitgesloten, aangezien vissen niet binnen de invloedssfeer van de beoogde ontwikkeling voorkomen en er in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig is. Ook in de aanpalende weteringen komen geen beschermde vissoorten voor, omdat die geen geschikt biotoop bieden. Deze soortgroep wordt om die reden niet verder behandeld in deze rapportage.

Tabel 3.2 Soorten in de omgeving van het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora	Blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, glad biggenkruid, groot spiegelklokje, kartuizer anjer, kleine ereprijs, naakte lathyrus, ruw parelzaad, wilde averuit en wilde ridderspoor
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter, steenmarter, bunzing, wezel, hermelijn, eekhoorn en waterspitsmuis (artikel 3.10)
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en franjestaart (artikel 3.5)
Vogels	Soorten zoals houtduif, kauw, koolmees, spreeuw en zwarte roodstaart
Vogels jaar rond beschermd	Ooievaar, wespendif, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, ransuil, kerkuil, steenuil, roek, gierzwaluw en huismus (artikel 3.1)
Amfibieën	Rugstreeppad (artikel 3.5)
Reptielen	Zandhagedis (artikel 3.5) en ringslang (artikel 3.10)
Vissen	N.v.t.
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, platte schijfhoren (artikel 3.5), aardbeivlinder, duinparelmoervlinder, grote parelmoervlinder, grote vos, grote weerschijnvlinder (artikel 3.10)

3.5 Effecten

3.5.1 Flora

Groeiplaatsen van beschermde planten bestaan uit akkers, duinen, bos, grasland en/of rivierduinen. Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte groeiplaatsen gevonden voor beschermde flora. De voetbalvelden bestaan uit grasvelden, echter worden deze vanzelfsprekend frequent beheerd en betreden door sporters. Daardoor zijn de grasvelden ongeschikt als groeiplaats voor beschermde planten. Voor muurplanten ontbreekt het aan geschikte groeiplaatsen op oude gebouwen met kalkhoudende voegsels. In of in de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend in de NDFF. Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van verspreidingsgegevens is het voorkomen van en zijn negatieve effecten op beschermde flora uitgesloten.

3.5.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) grondgebonden zoogdieren waargenomen of sporen aangetroffen van beschermde grondgebonden zoogdieren. Op circa 500 meter en verder van het plangebied zijn waarnemingen bekend van eekhoorn van de afgelopen zes jaar in een tuin, bosgebied en de duinen (NDFF, 2020). Het plangebied mist verbinding door middel van

aaneengesloten bomenrijen met gebieden waar eekhoorn is waargenomen. Hierdoor is uitgesloten dat het plangebied als foerageergebied dient voor eekhoorn. Er zijn tijdens het veldbezoek geen eekhoornnesten aangetroffen. Dat eekhoorn in het plangebied voorkomt is uitgesloten. Van waterspitsmuis zijn waarnemingen bekend in de Amsterdamse waterleidingduinen van 2010 tot en met 2016 (NDFF, 2020). De dichtstbijzijnde waarneming ligt op ongeveer drie kilometer afstand van het plangebied. Waterspitsmuis komt voor in waterrijke gebieden met veel watervegetatie en ruige oevers. Dit type habitat ontbreekt in en in de directe omgeving van het plangebied. Waterspitsmuis is in het plangebied uitgesloten. Boommarter is vanaf circa 650 meter en verder van het plangebied waargenomen vanaf 2012 (NDFF, 2020). In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. Dat boommarter het plangebied als foerageergebied gebruikt, is niet uit te sluiten. Echter blijft voldoende foerageergebied aanwezig in de directe omgeving.

Wat betreft steenmarter zijn potentieel geschikte verblijfplaatsen aangetroffen in het schoolgebouw en de gymzaal. Deze gebouwen hebben een aantal open ventilatieroosters die de spouw mogelijk toegankelijk maakt voor steenmarters (zie figuur 3.1). De dichtstbijzijnde bekende waarneming ligt echter op circa zes kilometer afstand van het plangebied (NDFF, 2020). Gezien de afstand tot het plangebied en de tussenliggende N201 is het voorkomen van steenmarter in het plangebied niet heel waarschijnlijk, echter is deze soort niet met zekerheid uit te sluiten. Bunzing, wezel en hermelijn zijn op meerdere plaatsen in de directe omgeving waargenomen (NDFF, 2020). Deze kleine marterachtigen maken gebruik van bosschages, heggen/hagen, takkenhopen en divers opgaand groen als rust- en verblijfplaats. Verblijfplaatsen bestaan onder andere uit muizenholen, takkenhopen en houtstapels. Deze habitatkenmerken zijn aanwezig in het plangebied. Voorbeelden van bosschages en hagen zijn respectievelijk te vinden in figuur 3.2 en 3.3. De hagen zijn echter ongeschikt door voorstoring van het huidige gebruik en omliggende verharding. Bunzing, wezel en hermelijn zijn niet uit te sluiten in het plangebied.

Het aantasten van leefgebied en/of verblijfplaatsen van steenmarter en kleine marterachtigen is verboden (hoofdstuk 3, artikel 3.10, lid 1). Nader onderzoek naar steenmarter en kleine marterachtigen is benodigd. Het onderzoek kan gecombineerd worden en dient bij voorkeur te worden verricht in de periode mei tot en met augustus met een doorlooptijd van minimaal vier weken. Buiten de actieve periode, met minder trefkans, heeft het onderzoek een doorlooptijd van minimaal acht weken. (ODNHN, 2017) Voor steenmarter verdient het aanbeveling om navraag te doen bij de beheerders en gebruikers van de panden in het plangebied.

Figuur 3.1 Open ventilatierooster van vier bij tien centimeter

Figuur 3.2 Links de bosschage tussen de tennisbanen en de gymzaal en rechts de bosschage ten noorden van de voetbalvelden

Figuur 3.3 Links hagen langs het schoolplein aan de oostzijde en rechts hagen langs het speelterrein. Deze hagen zijn ongeschikt voor marterachtigen vanwege het huidige gebruik en omliggende verharding

3.5.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de

soort, in woningen, andere bouwwerken of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen, randen van bebouwing en watergangen.

Verblijfplaatsen

Bij het oriënterende veldbezoek zijn in de bomen geen geschikte holtes of losse schors aangetroffen waar boombewonende vleermuizen een verblijfplaats in/achter kunnen hebben. Voor gebouwbewonende vleermuizen zijn in de verschillende gebouwen geschikte holtes en spleten aangetroffen die als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis zijn gebouwbewonende soorten. Het gaat om de volgende gebouwen: gymzaal, school, kinderdagopvang, voetbalvereniging en dorps huis. De voetbalvereniging wordt gesloopt, in het dorps huis wordt een wandje verplaatst, het schoolgebouw wordt verduurzaamd en de overige gebouwen blijven ongewijzigd. Het gebouw van de tennisvereniging en het jeugdhonk worden ook gesloopt, maar bieden geen geschikte verblijfplaatsen. In de verschillende gebouwen zijn open stootvoegen en andersoortige openingen aangetroffen die de spouw toegankelijk maken voor vleermuizen. Ook kunnen vleermuizen onder dakpannen en daklijsten verblijven. In figuur 3.4 zijn open stootvoegen en ruimtes onder dakpannen te zien. Figuur 3.5 toont ruimtes onder daklijsten en openingen die door afbrokkeling van het voegwerk zijn ontstaan. Andersoortige openingen zijn te zien in figuur 3.6. Aan de zuidwestzijde van het schoolgebouw hangt een vleermuiskast (figuur 3.7). De vleermuiskast is bedoeld als zomer- en kraamverblijf. Deze kast kan echter ook dienen als winter- en paarverblijf. De verschillende functies van verblijfplaatsen in de verschillende gebouwen en de vleermuiskast zijn weergegeven in tabel 3.1.

Baardvleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis verblijven in de winter ook in gebouwen, maar dit gaat om oude gebouwen zoals bunkers, forten, ijskelders, (kasteel)kelders, oude steenfabrieken en vestingwerken. Gewone grootoorvleermuis komt in de zomer ook voor in gebouwen. Voor de kleine dwergvleermuis zijn bos- en waterrijke gebieden in de nabijheid van verblijfplaatsen een vereiste. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten is uitgesloten.

De werkzaamheden hebben mogelijk tot gevolg: het vernietigen van verblijfplaatsen en het verstoren en/of doden van individuen (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.5, lid 1, 2 en 4). De beoogde ontwikkeling is dus mogelijk ontheffingsplichtig. Het mogelijk vernietigen van verblijfplaatsen en/of doden van individuen geldt voor de sloop van de voetbalvereniging en het verduurzamen van het schoolgebouw en de gymzaal. Mogelijke verstoring gaat om werkzaamheden in de nabijheid van de kinderdagopvang en het dorps huis.

Indien de openingen van verblijfplaatsen worden verlicht, kunnen vleermuizen later of niet uitvliegen. Daarom moet het direct aanlichten van verblijfplaatsen worden voorkomen wanneer er tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt gewerkt.

Nader soortgericht onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen aan te tonen. Het nader onderzoek dient in twee periodes plaats te vinden. In de periode 15 mei – 15 juli zijn drie bezoeken met minimaal 30 dagen tussen elk bezoek nodig. In de periode 15 augustus – 1 oktober gaat het om twee bezoeken met minimaal 20 dagen tussen ieder bezoek (NGB, 2017).

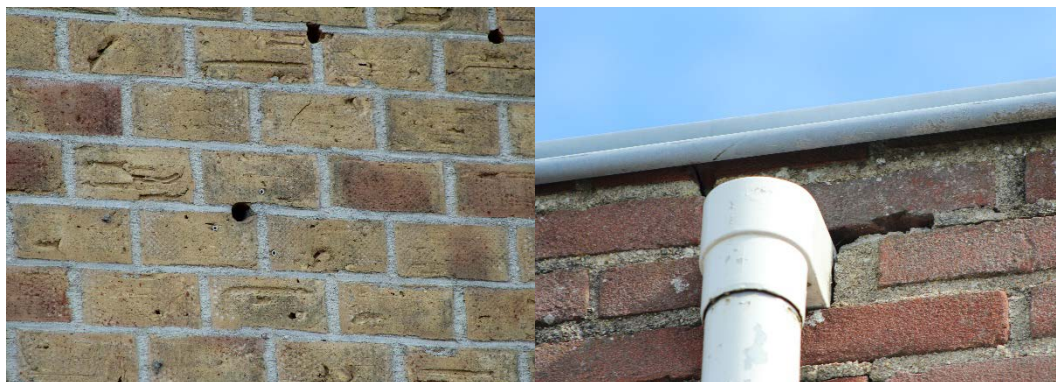
Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen waarop negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dienen er mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden genomen en moet er een ontheffing worden aangevraagd.

Figuur 3.4 Open stootvoegen en ruimtes onder dakpannen. Van links naar rechts: kinderdagopvang, schoolgebouw, gymzaal en voetbalvereniging

Figuur 3.5 Ruimtes onder daklijsten en openingen door afbrokkeling. Links het dorps huis en rechts de voetbalvereniging

Figuur 3.6 Andersoortige openingen. Links het dorps huis en rechts de voetbalvereniging

Figuur 3.7 Universeel zomerverblijf en kraamkast voor vleermuizen (type 1FTH) aan het schoolgebouw

Tabel 3.3 Type verblijfplaatsen van vleermuizen in de verschillende gebouwen

Type verblijfplaats	Gebouw	Vleermuissoorten
Zomerverblijf in gebouw	School (inclusief vleermuiskast), kinderdagopvang, gymzaal en voetbalvereniging	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis en gewone grootoorvleermuis
Paarverblijf in gebouw	School, kinderdagopvang, gymzaal en voetbalvereniging	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis
Kraamverblijf in gebouw	School (inclusief vleermuiskast), kinderdagopvang, gymzaal en voetbalvereniging	Gewone dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis
Winterverblijf in gebouw	School, kinderdagopvang, gymzaal en voetbalvereniging	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis
Massawinterverblijf in gebouw	School, kinderdagopvang, gymzaal en voetbalvereniging	Gewone dwergvleermuis

Foerageergebied en vliegroutes

In het plangebied bieden de volgende locaties potentieel geschikt foerageergebied voor vleermuizen: voetbalvelden, tennisbanen, speeltuin, verhard(e) basketbalveld/skatebaan, schoolplein, parkeerplaats en grasveldjes. De bomenrijen, bosschages en watergang langs de voetbalvelden en de tennisbanen vormen potentieel essentiële vliegroutes en foerageergebied voor vleermuizen. Ook de bomenrijen langs de Deken Zondaglaan en de Henk Lensenlaan vormen potentieel essentiële vliegroutes. Directe belichting van genoemde potentiële foerageergebieden en vliegroutes moet worden voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst. Om negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes als gevolg van bomenkap al dan niet uit te kunnen sluiten, is soortgericht onderzoek nodig. Dit kan met weinig extra inspanning tijdens het soortgericht onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen uitgevoerd worden.

3.5.4 Vogels

Soorten met jaarrond beschermde nesten

De nesten van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten of nesten van deze soorten in of direct nabij het plangebied waargenomen.

Voor wespendif, buizerd, havik, boomvalk, ransuil, kerkuil en steenuil is het plangebied gezien het gebruik van de sportvelden, de school, de kinderdagopvang en de omliggende infrastructuur te druk. De gebouwen in en nabij het plangebied zijn voor slechtvalk te laag. Sperwer broedt in diverse leefgebieden zoals (stads)tuinen, parken en bos. In het plangebied zijn echter geen sperwernesten waargenomen. Roeken broeden in kolonies van tientallen tot honderden individuen. Dergelijke kolonies zijn niet waargenomen. Wat betreft ooievaar zijn er geen nestpalen of nesten in bomen of op gebouwen aanwezig. Het ontbreken van (geschikte) nesten en geschikt habitat zijn jaarrond beschermde nesten van deze soorten uitgesloten in het plangebied.

De gebouwen in het plangebied bieden echter wel holtes en spleten die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor gierzwaluw en huismus. Hierbij gaat het om de volgende gebouwen: gymzaal, schoolgebouw, kinderdagopvang, dorpshuis en voetbalvereniging. In figuur 3.8 zijn voorbeelden van ruimtes onder dakpannen gegeven. De figuren 3.4, 3.5 en 3.6 geven ook voorbeelden van ruimtes onder dakpannen en openingen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor gierzwaluw en huismus. Aan de noordkant van het schoolgebouw zijn tevens twee nestkasten voor gierzwaluw aangetroffen (zie figuur 3.9).

Figuur 3.8 Ruimtes onder dakpannen. Links het schoolgebouw en rechts de gymzaal

Figuur 3.9 Twee nestkasten voor gierwaluw aan de noordkant van het schoolgebouw

De beoogde ontwikkeling vindt plaats op of direct nabij potentiële nest- en verblijfplaatsen van gierwaluw en huismus. Dit heeft mogelijk de volgende negatieve effecten tot gevolg: het opzettelijk vernielen, beschadigen of verstoren van nesten of eieren van gierwaluw en/of huismus (artikel 3.1, lid 2 en 4). Verstoring geldt voor het gebouw van de kinderdagopvang en het dorpshuis. Indien buiten de broedperiode (maart – augustus) wordt gewerkt, is onderzoek niet nodig voor de gebouwen van de kinderdagopvang en het dorpshuis. Voor de verduurzaming aan het schoolgebouw en de gymzaal en de sloop van het voetbalgebouw is het nodig om nader onderzoek uit te voeren ongeacht de periode. Als daaruit blijkt dat nesten van deze soorten aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing aangevraagd te worden. Eén van de voorwaarden uit deze ontheffing is het toepassen van mitigerende en/of compenserende maatregelen. Het nader onderzoek dient voor huismus in twee periodes plaats te vinden (BIJ12, 2017a). In de periode 1 april – 15 mei zijn twee bezoeken met minimaal tien dagen tussen ieder bezoek nodig. In de periode 20 maart – 20 juni gaat het om vier bezoeken met ook minimaal tien dagen tussen ieder bezoek. Voor de gierwaluw dienen in de periode 1 juni – 15 juli drie bezoeken met minimaal tien dagen tussen ieder bezoek plaats te vinden (BIJ12, 2017b).

Soorten uit categorie 5

De nesten van vogels in deze categorie zijn alleen jaarrond beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen. Er komen in of nabij het plangebied geen categorie 5 soorten voor waarvoor zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden gelden die jaarrond bescherming rechtvaardigen. De ingreep is beperkt qua aard en omvang en voor de soorten die in het plangebied worden verwacht (bijvoorbeeld koolmees) blijven in en/of in de omgeving van het plangebied voldoende broedlocaties aanwezig.

Tijdens het broedseizoen beschermde soorten

De nesten van deze soorten zijn beschermd als ze als broedlocatie in gebruik zijn. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen: houtduif, Turkse tortel, kauw, zwarte kraai, ekster, spreeuw, merel, koolmees en zwarte roodstaart. Bij het oriënterende veldbezoek is (vermoedelijk) een kraaiennest aangetroffen in een els (zie figuur 3.10). Ook zijn er twee nestkasten (voor kleine vogels zoals mezen) aan de oostkant van het schoolgebouw aangetroffen (zie figuur 3.10). Verder zijn er geschikte nestplaatsen aangetroffen in muren, bomen, struiken, hagen en (oevers van) weteringen.

Figuur 3.10 Links een kraaiennest en rechts twee nestkasten voor zangvogels zoals mezen

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart t/m juli (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen). Een aantal laat broedende soorten zoals houtduif kunnen in augustus en september ook nog bezette nesten hebben. Een (periodieke) controle op nesten van broedvogels is voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringsvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

3.5.5 Amfibieën en reptielen

Zandhagedis is op circa 250 meter afstand van het plangebied waargenomen (NDFF, 2020). Deze soort heeft een zeer sterke voorkeur voor duin- en heidegebieden. Dit type habitat ontbreekt in het plangebied. Negatieve effecten op zandhagedis zijn uitgesloten. Ringslang is een soort die een sterke binding heeft met waterrijke gebieden. De weteringen rond het plangebied zijn ongeschikt als foerageergebied voor ringslang vanwege steile oevers en beschoeiing. De dichtstbijzijnde waarneming ligt op circa drie kilometer afstand van het plangebied. De N206 fungeert als onneembare barrière voor ringslang. Ringslang is uitgesloten in het plangebied. Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten.

Op circa 450 meter afstand ten noordoosten van het plangebied is recent (2018) rugstreeppad waargenomen (NDFF, 2020). In het plangebied ontbreekt het aan oppervlaktewater. De weteringen langs de sportvelden aanwezig zijn ongeschikt als voortplantingsplaats voor rugstreeppad vanwege beschoeiing en steile oevers. In het plangebied zijn wel geschikte overwinteringsplaatsen aanwezig zoals losse tegels naast het schuurtje ten zuiden van de tennisbanen (zie figuur 3.11) en muizenholen in groenstructuren/plantsoenen. Vermoedelijk dienen de duinen en/of poldersloten rond het plangebied als voortplantingsplaats. In de winter kruipen rugstreeppadden weg in vorstvrije schuilplaatsen in de omgeving van het voortplantingswater. Dat rugstreeppad overwintert in het plangebied kan niet worden uitgesloten. De werkzaamheden hebben mogelijk tot gevolg: het vernietigen van verblijfplaatsen en het

verstoren en/of doden van individuen (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.5, lid 1, 2 en 4). Buiten de winterperiode dient het plangebied afgeschermd te worden zodat rugstreeppadden het plangebied niet betreden. (BIJ12, 2017c) Een ontheffingsaanvraag dient aangevraagd te worden voor het tijdelijk ontoegankelijk maken van winterhabitat. Permanent effecten worden niet verwacht, aangezien tuinen worden aangelegd in de nieuwe situatie die geschikt habitat bieden.

Figuur 3.11 Stapel tegels zijn mogelijk geschikt voor overwinterende rugstreeppad

3.5.6 Libellen, vlinders en overige ongewervelden

Tijdens het veldbezoek heeft de ecooloog geen waarnemingen gedaan van beschermde soorten, aangezien het veldbezoek in maart heeft plaatsgevonden. De vlindersoorten komen voor in duinland; terreinen met afwisseling in lage en hoge vegetaties; kruidenrijke heide; grasland; en bosgebied. Dergelijk leefgebied ontbreekt voor beschermde vlindersoorten in het plangebied. De sportvelden worden intensief beheerd en frequent betreden, waardoor de grasvelden ongeschikt zijn als leefgebied voor vlinders en libellen. De weteringen langs de sportvelden zijn tevens ongeschikt voor libellen, vanwege het ontbreken van waterplanten en beschaduwde plekken. Platte schijfhoren prefereert wateren met rijke begroeiing, wat ontbreekt in en in de nabijheid van het plangebied. Omdat de weteringen rond het plangebied geen geschikt leefgebied bieden en onaangetast blijven, zijn negatieve effecten op platte schijfhoren uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde libellen, vlinders en platte schijfhoren zijn uitgesloten.

3.5.7 Zorgplicht

Bij het kappen en snoeien dient er in één richting gewerkt te worden, zodat eventueel aanwezig fauna kan ontkomen aan de werkzaamheden.

4 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van gemeente Bloemendaal heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming voor het woningbouwproject Vitaal Vogelenzang. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de bepalingen als opgenomen in de Wnb, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen Wnb) zijn van belang?

Het onderdeel soortbescherming van de Wet natuurbescherming is van belang vanwege de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. Vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied en tussenliggende bomenrijen zijn negatieve effecten door trilling, geluid, licht en optische verstoring uitgesloten. De werkzaamheden kunnen negatieve effecten door stikstofuitstoot veroorzaken op Natura 2000-gebieden. Hiervoor is een AERIUS-berekening benodigd. Deze berekening is geen onderdeel van voorliggende natuurtoets. Het onderdeel houtopstanden is niet van belang en wordt niet getoetst.

Voor bomen binnen de bebouwde kom is de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) van toepassing. De kap of het verplaatsen van bomen is alleen mogelijk als een omgevingsvergunning wordt aangevraagd en verleend. Toetsing aan de APV of het aanvragen van een omgevingsvergunning is geen onderdeel van deze natuurtoets.

Het plangebied ligt volgens de natuurbeheerplannen van provincie Noord-Holland aan de west- en noordzijde in het NNN. Echter geeft het bestemmingsplan 'Vogelenzang 2010' de bestemming 'sport' aan. Het beheertype van het naastliggende NNN is 'N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland'. De bomenrijen en oevers aan de west- en noordzijde van het plangebied vallen niet onder dit beheertype. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het plangebied niet in het NNN met bijbehorend beheertype valt. Op vrijdag 17 april heeft Mariëlle Wetter van de gemeente Bloemendaal bevestigd dat het plangebied buiten het NNN ligt. Externe werking op het NNN hoeft in provincie Noord-Holland niet getoetst te worden. Toetsing aan het NNN is niet benodigd.

In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?

De beoogde ontwikkeling is mogelijk strijdig met de Wnb vanwege het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Het gaat hierbij om:

- Rust- en verblijfplaatsen van steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn
- Verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen
- Jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus
- Winterverblijfplaatsen van rugstreeppad
- Tijdens het broedseizoen beschermde vogelnesten
- Zorgplicht

Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?

Soortgericht onderzoek is nodig (onafhankelijk van de periode van uitvoering) om een

effectbepaling te kunnen doen. Als uit nader onderzoek blijkt dat de beoogde ontwikkelingen negatieve effecten hebben op beschermde soorten, zijn mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig. Ook is het mogelijk dat een ontheffing aangevraagd dient te worden naar aanleiding van het nader onderzoek.

De vervolgonderzoeken dienen volgens de volgende planning te verlopen:

- Steenmarter en kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) (ODNHN, 2017)
 - o In de periode mei t/m augustus met een doorlooptijd van minimaal vier weken. Buiten de actieve periode, met minder trefkans, heeft het onderzoek een doorlooptijd van minimaal acht weken
- Vleermuizen (NGB, 2017)
 - o In de periode 15 mei – 15 juli, drie bezoeken met minimaal 30 dagen tussen ieder bezoek
 - o In de periode 15 augustus – 1 oktober, twee bezoeken met minimaal 20 dagen tussen ieder bezoek
- Huismus (BIJ12, 2017a);
 - o In de periode 1 april – 15 mei, twee bezoeken met minimaal 10 dagen tussen ieder bezoek
 - o In de periode 20 maart – 20 juni, vier bezoeken met minimaal 10 dagen tussen ieder bezoek
- Gierzwaluw (BIJ12, 2017b)
 - o In de periode 1 juni – 15 juli, drie bezoeken met minimaal 10 dagen tussen ieder bezoek

Wat betreft rugstreeppad dient buiten de winterperiode het plangebied afgeschermd te worden zodat rugstreeppadden het plangebied niet betreden (BIJ12, 2017c). Een ontheffingsaanvraag dient aangevraagd te worden voor het tijdelijk ontoegankelijk maken van winterhabitat.

Naast jaarrond beschermde nesten, bieden de gebouwen, opgaand groen en watergangen ook nestgelegenheid voor vogelsoorten waarvan het nest alleen gedurende het broedseizoen beschermd is. Als er in het broedseizoen gewerkt wordt, is een (periodieke) controle op nesten van broedvogels voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Het reguliere broedseizoen loopt globaal van maart t/m augustus, echter vogels kunnen gedurende het hele jaar tot broeden komen. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

Ten aanzien van de zorgplicht dient bij het kappen en snoeien in één richting gewerkt te worden, zodat eventueel aanwezig fauna kan ontkomen aan de werkzaamheden.

Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Een overtreding kan zonder nader onderzoek niet worden uitgesloten. Het soortgericht onderzoek, een eventuele aanvraagprocedure voor een ontheffing en eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen kunnen van invloed zijn op de planning en uitvoeringswijze van het woningbouwproject.

5 Literatuur

BIJ12, 2017a. Kennisdocumenten beschermde soorten, huismus.

BIJ12, 2017b. Kennisdocumenten beschermde soorten, gierzwaluw.

BIJ12, 2017c. Kennisdocumenten beschermde soorten, rugstreeppad.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

ODNHN, 2017. Wezel, Hermelijn en Bunzing beschermd in Noord-Holland. Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2017.

Provincie Noord-Holland, 2016. Verordening Wet natuurbescherming. PRB, publicatienr. 6151.

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2017.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Nader onderzoek project Vitaal Vogelenzang

Steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismus en gierzwaluw

29 oktober 2021

Verantwoording

Titel	Nader onderzoek project Vitaal Vogelenzang
Opdrachtgever	Gemeente Bloemendaal
Projectleider	Jos Stofberg
Auteur	Mickey Tromp
Tweede lezer	Adrie van Hooff
Uitvoering veldwerk	Karin Boelens, Debby Doodeman, Yasmin Hall, Jelmer de Jong, James Lidster, Violeta Onland, Jos Stofberg en Mickey Tromp
Projectnummer	1280197
Aantal pagina's	30
Datum	29 oktober 2021
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Plangebied en beoogde ontwikkeling	5
2.1	Plangebied	5
2.2	Beoogde ontwikkeling	7
3	Ecologie en wetgeving	9
3.1	Ecologie van de soorten	9
3.1.1	Ecologie steenmarter en kleine marterachtigen	9
3.2	Ecologie vleermuizen	10
3.3	Ecologie huismussen	11
3.4	Ecologie gierzwaluwen	11
3.5	Wetgeving	12
4	Methoden	14
4.1	Het doel van het onderzoek	14
4.2	Verwachte soorten en functies van het plangebied	14
4.3	Methode steenmarter en kleine marterachtigen	14
4.4	Methode vleermuizen	16
4.5	Methode huismus	17
4.6	Methode gierzwaluw	17
5	Resultaten veldonderzoeken	19
5.1	Resultaten steenmarter en kleine marterachtigen	19
5.2	Resultaten vleermuizen	20
5.3	Resultaten huismus	23
5.4	Resultaten gierzwaluw	24
6	Effectbeschrijving	25
6.1	Effecten steenmarter en kleine marterachtigen	25
6.2	Effecten vleermuizen	25
6.3	Effecten huismus	27
6.4	Effecten gierzwaluwen	27
7	Conclusie	28
8	Literatuur	30

1 Inleiding

In opdracht van gemeente Bloemendaal heeft TAUW onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van steenmarter, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel), vleermuizen, huismus en gierzwaluw in Vogelenzang. Het onderzoek is ten behoeve van het woningbouwproject Vitaal Vogelenzang. Uit de eerder uitgevoerde natuurtoets 'Natuurtoets woningbouwproject Vitaal Vogelenzang' is gebleken dat negatieve effecten op steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismus en gierzwaluw voor deze locatie niet op voorhand konden worden uitgesloten (TAUW, 2021). In deze rapportage wordt verslag gedaan van het uitgevoerde nader onderzoek te Vogelenzang.

Het nader onderzoek is erop gericht om de functie vast te stellen van het plangebied voor de in de regio voorkomende steenmarters, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. De kans bestaat dat als gevolg van de werkzaamheden (onderdelen van het leefgebied van) deze soorten worden verstoord, aangetast of verwijderd. Wanneer dit het geval is, is sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb), artikel 3.1, 3.5 en 3.10. Waarvoor een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, in dit geval Provincie Noord-Holland met als uitvoerende partij Omgevingsdienst IJmond. Middels het onderzoek wordt inzichtelijk gemaakt of, en op welke wijze, het plangebied door genoemde soorten wordt gebruikt.

Het rapport behandelt het plangebied en de beoogde ontwikkeling die daar plaats gaat vinden. Vervolgens wordt ingegaan op de ecologie van de soorten en de wijze waarop de soorten in Nederland beschermd zijn. Daarop volgen de onderzoeksmethode en een beschrijving van de veldbezoeken. Vervolgens wordt ingegaan op de resultaten van het onderzoek en de effecten die de ontwikkeling mogelijk heeft op de eventueel aangetroffen leefgebieden. Hierbij wordt ook de vraag beantwoord of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. Tot slot worden deze onderdelen en de vervolgacties of aanbevelingen in de conclusie samengevat.

2 Plangebied en beoogde ontwikkeling

2.1 Plangebied

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het terrein aan de Henk Lensenlaan in de gemeente Bloemendaal en provincie Noord-Holland. Het plangebied bestaat uit sportvelden, diverse gebouwen en begroeiing. Aan de noord- en westkant van het plangebied zijn voetbalvelden aanwezig met ten oosten een clubhuis. In het zuiden van het plangebied zijn tennisbanen en een verenigingshuis met een schuurtje te vinden. Langs de sportvelden zijn bomenrijen en struiken aanwezig. Het Dorpshuis Vogelenzang met aansluitend een jeugdhonk en parkeerplaats liggen centraal in het plangebied. Ten oosten van de parkeerplaats staan de volgende gebouwen: school, kinderopvang en gymzaal. In het zuidoosten van het plangebied bevinden zich een speeltuin met grasveld en verhard basketbalveld gecombineerd met een skatepark. Verspreid over het plangebied zijn losstaande bomen en struiken, hagen en onderbegroeiing te vinden. Figuren 2.2 tot en met 2.5 geven een sfeerimpressie van het plangebied.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied

Figuur 2.2 Gebouwen in het plangebied. Van links naar rechts: gymzaal, schoolgebouw, kinderdagopvang, tennisvereniging, schuurtje naast tennisbanen, voetbalvereniging, dorpshuis en jeugdhonk

Figuur 2.3 Links: Tennisbanen en plantsoen. Rechts Voetbalveld met opgaand groen aan de westkant

Figuur 2.4 Links: Wetering aan de westzijde van het plangebied. Rechts: Grasland ten noorden en noordwesten van het plangebied

Figuur 2.5 Windsingels langs de sportvelden

2.2 Beoogde ontwikkeling

Gemeente Bloemendaal is voornemens om woningbouwproject Vitaal Vogelenzang te realiseren. In het programma staat de bouw van de volgende type woningen vermeld:

- 18 appartementen
- 18 goedkope woningen
- 18 hoek- en rijwoningen in het middelduur segment met aansluitend een tuin

Hiervoor worden de gebouwen van de tennisvereniging, de voetbalvereniging en het jeugdhonk gesloopt. De voetbalvelden worden gereduceerd van 2,5 naar 1,5 voetbalveld en de tennisbanen van zeven naar vijf banen. Het is nog onduidelijk waar de velden komen te liggen. De speeltuin wordt verplaatst en geïntegreerd met de speeltuin aan de noordkant van de school. Het gebouw waar kinderopvang plaatsvindt, blijft behouden en aan dat gebouw vinden geen werkzaamheden plaats. Een aantal gebouwen blijft behouden, maar worden wel gerenoveerd/verbouwd. In het dorpshuis wordt een wandje verplaatst. Het schoolgebouw en de gymzaal worden verduurzaamd. Welke duurzaamheidsmaatregelen worden uitgevoerd voor het schoolgebouw en de gymzaal worden nog onderzocht. De doelstelling is om Frisse Scholen Klasse B te behalen, waarbij nog wel gas wordt gebruikt. De benodigde maatregelen zijn in ieder geval: isoleren, nieuwe kozijnen, vernieuwen van het dak, zonnepanelen en nieuwe installaties. De eiken langs de Henk Lensenlaan blijven staan, net zoals enkele bomen in het plangebied. Voor andere bomen en aanwezige vegetatie wordt er van een worst case scenario uitgegaan. Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein in zijn geheel bouwrijp wordt gemaakt en opnieuw wordt bebouwd. De exacte invulling van het plangebied en de periode van uitvoer zijn onbekend.

3 Ecologie en wetgeving

In dit hoofdstuk wordt de ecologie van steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel behandeld. Tevens wordt ingegaan op de wijze waarop deze soorten in Nederland zijn beschermd.

3.1 Ecologie van de soorten

3.1.1 Ecologie steenmarter en kleine marterachtigen

Onder kleine marterachtigen worden de bunzing, hermelijn en wezel verstaan. Deze soorten hebben een overeenkomende leefwijze. Daarnaast werd de steenmarter in het plangebied verwacht. De verblijfplaatsen van deze marterachtigen en essentiële onderdelen van hun leefgebied zijn beschermd onder artikel 3.10 in de Wnb. Hieronder is per soort de ecologie beschreven.

Steenmarter

De steenmarter is in Nederland een 'cultuurvolger' en komt voornamelijk voor nabij bebouwing. De soort is veel in dorpen te vinden, maar komt tegenwoordig ook steeds vaker in de stad voor. De steenmarter maakt gebruik van een relatief groot territorium waarin verschillende verblijfplaatsen liggen. De verblijfplaatsen worden gevonden in zolders, kruipruimtes, boomholtes, takkenhopen en dichte struwelen maar ook in spouwmuren of in ruimtes onder dakbedekkingen. Steenmarters leven solitair waarbij zowel mannetjes als vrouwtjes een territorium bezitten dat met elkaar overlapt. De steenmarter maakt van maart tot juli gebruik van een verblijfplaats om jongen in te krijgen en op te voeden. De paartijd van de steenmarter loopt jaarlijks van juni tot en met augustus. In deze periode zoeken steenmarters elkaar op en vechten mannetjes met elkaar. De grootte van het leefgebied is 80 tot 700 hectare. (Zoogdiervereniging.nl)

Bunzing

De bunzing leeft hoofdzakelijk in kleinschalige landschappen waarin natuurgebieden en cultuurlandschap elkaar afwisselen (Veldman & Troost, 2019). Daarbij heeft deze soort een voorkeur voor waterrijke gebieden. De bunzing is de grootste van de drie kleine marterachtigen. Nestplaatsen van de bunzing worden met name in houtstapels, takkenhopen, en soms hopen in de grond gevonden (Bouwens, 2017). Ook worden schuurtjes, stallen en andere bouwwerken bewoond. Van april tot augustus zijn er jonge bunzingen. De paartijd van de soort ligt in maart en april. Het leefgebied van bunzing varieert van 8 tot 1000 hectare. (Zoogdiervereniging.nl)

Hermelijn

Hermelijnen komen voor in veel verschillende landschappen (Veldman & Troost, 2019). De soort is hierin echter (meer dan de wezel) gebonden aan waterrijke gebieden. Uitgestrekte bosgebieden en korenvelden worden min of meer gemeden. De hermelijn maakt zijn nesten meestal in hopen waarbij vaak konijnenhopen en mollennesten worden bewoond. Andere vormen van verblijfplaatsen worden ook onder boomwortels, in rattenhopen, houtstapels, nisjes en boomholtes gevonden. Belangrijk voor de hermelijn zijn lijnvormige elementen waarlangs de soort zich kan verplaatsen. Heggen, muurtjes en oevers zijn voorbeelden van dit soort elementen.

De paartijd van de hermelijn duurt van half april tot juni. De jongen worden het jaar erna, na een uitgestelde embryonale ontwikkeling, in april en mei geboren. Van hermelijn is het leefgebied tussen de 4 en 50 hectare. (Zoogdiervereniging.nl)

Wezel

De wezel is de kleinste soort van de drie kleine marterachtigen en lijkt qua ecologie en gedrag sterk op de hermelijn. Er zijn echter wel verschillen. Zo is de wezel minder gebonden aan waterrijke gebieden dan hermelijn (en bunzing). De soort is met name gebonden aan natuurlijke vegetatieovergangen en terreinreliëf (Veldman & Troost, 2019). Net als de hermelijn maakt de wezel gebruik van allerlei holen van andere dieren en verschillende andere typen verblijfplaatsen. Aangezien de wezel kleiner is, kan de wezel ook gebruik maken van muizenholen als verblijfplaats. De wezel is nog meer dan de hermelijn afhankelijk van voldoende dekking en komt anders dan de hermelijn ook met regelmaat binnen de bebouwde kom voor (Bouwens, 2017). De paartijd van de wezel is hetzelfde als die van de hermelijn, namelijk april tot juni. In tegenstelling tot de hermelijn, kent de wezel geen uitgestelde embryonale ontwikkeling. De jongen worden dan ook na ongeveer vijf weken geboren. Van de marterachtigen heeft de wezel het kleinste leefgebied namelijk 1 tot 25 hectare. (Zoogdiervereniging.nl)

3.2 Ecologie vleermuizen

Een plangebied kan op drie manieren gebruikt worden door vleermuizen, namelijk als verblijfplaats, foerageergebied en/of vliegroute (Kapteyn, 1995; Limpens et al., 2004; BIJ12, 2017a). Vleermuizen maken gebruik van het landschap als netwerk, waarin de verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes verspreid door het landschap liggen. Als gevolg van de seizoenswisselingen, maar ook door factoren zoals veranderingen in het voedselaanbod is het gebruik van het netwerk dynamisch en veranderlijk in de loop van het seizoen en in de loop van de jaren (Kapteyn, 1995; Limpens et al., 2004). Vleermuizen en essentiële onderdelen van hun leefgebied zijn beschermd onder artikel 3.5 in de Wnb.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen gebruiken openingen, holten en spleten in bomen of gebouwen als verblijfplaats. Door het jaar heen maken vleermuizen gebruik van verschillende soorten verblijfplaatsen: zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Het onderzoek naar winterverblijfplaatsen is indicatief, dit wordt onderzocht door tijdens de veldbezoeken te letten op specifiek gedrag rond paarverblijfplaatsen (het 'zwermen'). Als dit gedrag wordt waargenomen in augustus of september is er waarschijnlijk sprake van (vestiging van) een winterverblijfplaats. De ligging van winterverblijfplaatsen voor de meeste zeldzamere soorten is overigens al goed bekend.

De zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen kunnen zowel in bomen als in gebouwen worden aangetroffen, dit is afhankelijk van de vleermuissoort. Naar aanleiding van de eerder uitgevoerde natuurtoets is de aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen te verwachten in de volgende gebouwen: schoolgebouw (inclusief vleermuiskast), kinderdagopvang, gymzaal, voetbalvereniging en dorpshuis (TAUW, 2021).

Foerageergebieden

Vleermuizen foerageren vooral langs opgaand groen en bij overgangen in de biotoop. Het gebruikte foerageergebied verschilt per soort, zo kunnen vleermuizen ook foerageren boven water, in halfopen landschap, in stedelijk gebied en in of in de nabijheid van bos. Sommige soorten leggen 's avonds enkele kilometers af om hun foerageergebieden te bereiken. Andere soorten zoeken hun voedsel binnen een straal van enkele honderden meters rondom de verblijfplaats. Foerageergebied van vleermuizen is alleen beschermd als sprake is van een essentiële functie van dit foerageergebied. Essentieel foerageergebied voor vleermuizen is niet uitgesloten in het plangebied (TAUW, 2021)

Vliegroutes

De meeste soorten vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute, zoals heggen, lanen, bosranden en waterlopen. Dergelijke lijnvormige elementen dienen als oriëntatie en bieden beschutting tegen wind en tegen mogelijke vijanden. Er wordt door vleermuizen vaak ook gefoerageerd op de vliegroute. Vliegroutes van vleermuizen zijn alleen beschermd als sprake is van een essentiële functie van deze vliegroute(s). Essentiële vliegroutes zijn niet uitgesloten in het plangebied (TAUW, 2021).

3.3 Ecologie huismussen

De nesten van huismussen zijn het hele jaar beschermd. Nestplaatsen van huismussen worden elk jaar opnieuw gebruikt en zijn daarom van essentieel belang. Deze nesten bevinden zich doorgaans in en tegen gebouwen zoals onder dakpannen, in gaten in muren en in neststenen. Ook worden met klimop begroeide muren achter regenpijpen gebruikt als nestplaats. De huismus blijft gedurende het jaar in de buurt van het gekozen nest. Naast de nestplaats van de huismus is ook de functionele leefomgeving beschermd. Deze bestaat uit (groenblijvende) struiken en andere beplantingen, plekken voor stofbaden en plekken om water te drinken. Meestal wordt een zone van 100 à 200 meter om de verblijfplaats als functionele leefomgeving aangewezen. Er worden twee tot drie legsels per seizoen gelegd in de periode begin april tot en met augustus. In de winter worden groenblijvende struiken, gevelbegroeiing en plekken onder dakpannen gebruikt om de koude nachten door te brengen. (BIJ12, 2017b) Negatieve effecten op nestplaatsen en de functionele leefomgeving konden niet worden uitgesloten in de natuurtoets (TAUW, 2021). Nader onderzoek was nodig om een compleet beeld te krijgen van de aanwezigheid van huismus in het plangebied, en de functies van het plangebied voor huismus. Huismussen en hun functionele leefomgeving zijn beschermd onder artikel 3.1 in de Wnb.

3.4 Ecologie gierzwaluwen

Ook de nesten van gierzwaluwen zijn het hele jaar beschermd. Gierzwaluwen komen elk jaar terug naar hetzelfde nest, deze nesten zijn daarom van essentieel belang. Deze nesten zijn te vinden in verschillende openingen van gebouwen zoals onder dakpannen; in openingen in muren; en in nestkasten. Vanaf eind april komen gierzwaluwen weer terug naar het nest van het voorgaande jaar. Deze vogels broeden in de periode mei tot en met juli en incidenteel ook tot begin augustus. Er worden twee tot drie eieren gelegd vanaf begin mei tot aan begin juli. Eind juli/begin augustus verlaten zij hun nest weer. Naast de nestplaats van de gierzwaluw is ook de functionele leefomgeving beschermd.

Er dient een uitvliegruimte van minstens drie meter onder en minimaal één meter voor de invliegopening vrij te zijn (BIJ12, 2017c). Vanwege geschikte openingen in gebouwen en gierzwaluwkasten in het plangebied konden (negatieve effecten op) nestplaatsen van gierzwaluwen niet worden uitgesloten (TAUW, 2021). Nader onderzoek was benodigd om inzicht te krijgen in het gebruik door gierzwaluwen van het plangebied. Gierzwaluwen en hun functionele leefomgeving zijn beschermd onder artikel 3.1 in de Wnb.

3.5 Wetgeving

In deze rapportage vindt toetsing plaats aan de Wnb. De Wnb gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* is uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens en bij afwezigheid van beschermde soorten. Bij het aanvragen van een eventuele ontheffing dient de aanwezigheid van de betreffende soort echter aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast' waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt. Als uit het nader onderzoek blijkt dat negatieve effecten niet te voorkomen zijn, en dat het nemen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is, zal een ontheffing aangevraagd moeten worden. De eventueel benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) activiteitenplan. Deze mitigerende maatregelen vormen de basis van een ontheffingsaanvraag. De mitigerende maatregelen dienen te worden getroffen om de functionaliteit van het gebied voor en de staat van instandhouding van de soort te garanderen. Indien de mitigerende maatregelen voldoende worden geacht, wordt de ontheffing verleend. Aanvullend kan bevoegd gezag specifieke voorschriften aan het voornemen stellen.

Hoewel de onderzochte soorten allemaal onder de bescherming van de Wet natuurbescherming vallen, zijn er kleine verschillen in de bescherming van de soorten. Vogels (huismus en gierzwaluw) zijn op Europees niveau beschermd onder de Vogelrichtlijn en vallen onder artikel 3.1. Vleermuizen zijn op Europees niveau beschermd onder de Habitatrichtlijn en vallen onder artikel 3.5. Steenmarter en de kleine marterachtigen zijn beschermd via artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming op nationaal niveau. De bescherming van vogels is opgedeeld in verschillende categorieën. Onder het strengste regime vallen jaarrond beschermde nesten. Nesten van deze vogelsoorten zijn gedurende het gehele jaar beschermd. Vanuit nationaal oogpunt vallen hier de huismus en gierzwaluw onder. Provincies kunnen afwijken van het nationaal beschermingsregime door nationaal vrijgestelde soorten te beschermen. Voor soorten van artikel 3.1, 3.5 en 3.10 gelden bepaalde verboden conform de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze verboden per beschermingsregime gegeven.

Onder artikel 3.1 is het verboden om:

- Vogels opzettelijk te doden of vangen (lid 1);
- Vogels opzettelijk te storen/verstoren (lid 4);
- Vogels onder zich te hebben of te vervoeren (lid 3.2.6);
- Het vernielen, beschadigen of wegnemen van vogelnesten (lid 2);
- Rustplaatsen van vogels beschadigen of vernielen (lid 2);
- Eieren van vogels te beschadigen of vernielen (lid 2);
- Eieren van vogels te rapen of onder zich te hebben (lid 3).

Onder artikel 3.5 is het verboden om:

- Dieren opzettelijk te doden of vangen (lid 1);
- Dieren opzettelijk te storen/verstoren (lid 2);
- Dieren onder zich te hebben of te vervoeren (lid 6);
- Voortplantings- en/of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of vernielen (lid 4);
- Eieren van deze dieren opzettelijk te vernielen of te rapen (lid 3).

Onder artikel 3.10 is het verboden om:

- Dieren opzettelijk te doden of vangen (lid 1a);
- Voortplantings- en/of rustplaatsen van deze soorten te beschadigen of vernielen (lid 1b).

Het beschermingsregime van de Wnb gaat uit van het “nee, tenzij-principe “. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor het onderdeel soortenbescherming altijd gelden tenzij een ontheffing is verleend voor deze verbodsbepalingen of tenzij een vrijstelling is gegeven voor deze soort. Deze ontheffing kan onder strikte voorwaarden verleend worden door het bevoegd gezag. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning of ontheffing. Daarnaast kan een vrijstelling voor bepaalde soorten bij verordening worden vastgesteld door Provinciale Staten. Te allen tijde geldt het zorgplichtbeginsel dat inhoudt dat eenieder rekening moet houden met in het wild levend dieren en planten. Men ook tijdens ruimtelijke ontwikkelingen met zorg omgaan met deze dieren en planten.

4 Methoden

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke methoden zijn gebruikt voor het uitgevoerde nader onderzoek naar steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

4.1 Het doel van het onderzoek

Het doel van het soortgericht onderzoek is om aan te tonen of en hoe het plangebied van belang is voor steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Indien het plangebied een belangrijke functie vervult voor deze soorten dan wordt een afweging gemaakt of de beoogde ontwikkelingen de staat van instandhouding van de soort beïnvloedt. De Wet natuurbescherming beschermt niet alleen de instandhouding van de soorten, maar ook individuen. Wanneer een ontwikkeling de instandhouding van een soort en/of één of enkele individuen schaadt, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. De benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) activiteitenplan dat als basis voor een ontheffingsaanvraag dient.

4.2 Verwachte soorten en functies van het plangebied

Op basis van algemene verspreiding en biotoopvoorkeur was de aanwezigheid van verblijf- en nestplaatsen van steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen niet uit te sluiten (TAUW, 2021). Verblijf- en nestplaatsen werden verwacht op basis van geschikte openingen in de gebouwen en nest- en vleermuiskasten aan het schoolgebouw. De omgeving van de bebouwing is mogelijk essentieel onderdeel van de leefomgeving. De tuinen, bomen, struiken en waterpartijen in (de directe omgeving van) het plangebied bieden dekking en foerageergebied voor deze soorten.

4.3 Methode steenmarter en kleine marterachtigen

Voor het onderzoek naar kleine marterachtigen is uitgegaan van de 'handreiking kleine marterachtigen' van provincie Noord-Brabant en de Zoogdiervereniging en de 'Brochure soortenbescherming in Overijssel' van Provincie Overijssel. Er zijn geen onderzoeksprotocollen voor steenmarter, maar de onderzoeksperiode overlapt met die van de kleine marterachtigen. Om de aan- of afwezigheid van marterachtigen aan te tonen zijn cameravallen ingezet. In het plangebied zijn zes cameravallen geplaatst die over een aaneengesloten periode van acht weken aanwezig waren in het plangebied. Dit aantal is gebaseerd op basis van geschiktheid en de omvang/oppervlakte van het potentieel habitat en expert judgement. Er zijn meer dan voldoende cameravallen ingezet.

De cameravallen maken foto's op het moment dat er beweging wordt gedetecteerd. Om de trefkans te vergroten, zijn lokmiddelen zoals sardientjes, kattenbrokken en/of pindakaas gebruikt. Er is gebruik gemaakt van twee zogeheten Mostela-boxen. Deze bestaan uit een houten bekisting met daarin een loopbuis en een wildcamera. De opening van de box lokt bunzing, hermelijn of wezel naar binnen waardoor de trefkans wordt vergroot. Daarnaast is gebruik gemaakt van twee zogenaamde struikrovers. De struikrover is buisvormig en de inloopopening is ruimer.

Aanvullend zijn twee losse cameravallen gebruikt. Deze zijn met behulp van een spanband aan een boom bevestigd met daartegenover lokstoffen.

In totaal zijn drie bezoeken uitgevoerd in de periode 11 mei 2021 tot en met 29 april 2021. Dit is telkens gedaan door één ervaren ecooloog. Tijdens het eerste bezoek zijn de cameravallen op de meest kansrijke locaties in het plangebied geplaatst. Na circa vier weken zijn de cameravallen gecontroleerd en zijn batterijen en/of geheugenkaartjes vervangen en na in totaal zes weken zijn de cameravallen weer opgehaald. De door de camera's geschoten beelden zijn geanalyseerd op de aanwezigheid van marterachtigen. In tabel 4.1 is een overzicht gegeven van het type camera en de datum van plaatsing en verwijdering. Figuur 4.1 toont de ligging en richting van de cameravallen.

Tabel 4.1 Type van geplaatste cameravallen en data voor het onderzoek naar steenmarter en kleine marterachtigen

Camera	Type	Datum plaatsing	Datum verwijdering
CAM32	Mostela	11 mei 2021	22 juni 2021
CAM33	Mostela	11 mei 2021	22 juni 2021
CAM40	Struikrover	11 mei 2021	22 juni 2021
CAM41	Struikrover	11 mei 2021	22 juni 2021
CAM64	Los	11 mei 2021	22 juni 2021
CAM65	Los	11 mei 2021	22 juni 2021

Figuur 4.1 Locaties van de geplaatste cameravallen in het plangebied

4.4 Methode vleermuizen

De aanwezigheid van zomer- kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen diende nader te worden onderzocht. Voor de volgende soorten vleermuizen is de functie van het plangebied onderzocht: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis en meervleermuis.

Voor het vleermuisonderzoek is uitgegaan van het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus. Door te werken volgens dit protocol, wordt een kwaliteit gegarandeerd waarmee een bevoegd gezag akkoord gaat bij een eventuele ontheffingsaanvraag. Op basis van het protocol zijn vijf gerichte veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn als volgt verdeeld: drie bezoeken in het voorjaar/de zomer en twee bezoeken in de zomer/het najaar.

- Twee avondbezoeken (zonsondergang tot 2 uur en 30 minuten na zonsondergang) in de periode 15 mei – 15 juli, waarvan minimaal één avondbezoek in juni
- Eén ochtendbezoek (3 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) in de periode 1 juni – 15 juni
- Twee avondbezoeken (2 uur tussen 22:00 en 02:00) in de periode 15 augustus – 30 september

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door vier ter zake kundige ecologen van TAUW in de zomer- en kraamperiode en drie in de paar- en winterperiode. Dit in verband met de kwaliteit van het onderzoek en tevens vanwege de veiligheid van onze ecologen tijdens nachtwerk. De exacte data van de veldbezoeken zijn afhankelijk van de weersomstandigheden. De onderzoeken zijn lopend uitgevoerd waarbij de ecologen van TAUW gebruik maakten van een batdetector (Pettersson D240x) en een sterke zaklamp. De zaklamp is alleen bij voor het onderzoek noodzakelijke situaties gebruikt. Door gebruik te maken van de batdetector kan in het veld vaak al bepaald worden om welke soort vleermuis en welk gedrag het gaat. Van moeilijk herkenbare soorten worden in het veld opnames gemaakt die later op kantoor middels analyseapparatuur worden bekeken.

Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde piekfrequentie, kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Soms kan in het veld het onderscheid tussen verschillende soorten niet gemaakt worden. In deze gevallen zijn geluiden in het veld opgenomen met behulp van een opnameapparaat. Voor het determineren van soorten is vervolgens gebruik gemaakt van het programma Batsounds. Hierin worden de geluidsopnamen geanalyseerd om te bepalen om welke soort het gaat.

Omdat vleermuizen vooral bij (redelijk) gunstige weersomstandigheden (geen of weinig neerslag en weinig wind) actief zijn, is alleen in dergelijke omstandigheden veldwerk uitgevoerd. In het vleermuisprotocol worden eisen gesteld met betrekking tot de periode die er tussen verschillende veldbezoeken moet zitten. Deze periode betreft 20 dagen.

De data, focus en weersomstandigheden van de bezoeken zijn weergegeven in tabel 4.2.

Tabel 4.2 Data, focus en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen

Veldbezoek	Focus	Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
Vleermuis 1/5	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied	19-5- 2021	21:30 – 00:00	10°C, windkracht 1, onbewolkt en droog
Vleermuis 2/5	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied	7-6- 2021	22:00 – 00:30	15°C, windkracht 2, onbewolkt en droog
Vleermuis 3/5	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	2-7- 2021	02:20 – 05:25	15°C, windkracht 2, bewolkt en droog
Vleermuis 4/5	Paar- en winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied	27-8- 2021	20:35 – 00:05	15°C, windkracht 2, bewolkt en droog
Vleermuis 5/5	Paar- en winterverblijfplaatsen	20-9- 2021	22:00 – 00:05	12°C, windkracht 1, onbewolkt en droog

4.5 Methode huismus

De inventarisatie van huismussen richt zich op het waarnemen van een volwassen individu of paar in broedbiotoop, nesten, zang van een mannetje en op gedrag dat een territorium of nest indiceert. Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd conform de voorgeschreven onderzoeksinspanning als benoemd in het kennisdocument huismus (BIJ12, 2017b). Hiervoor zijn twee inventarisatiemomenten nodig in de periode 1 april tot en met 15 mei met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Het onderzoek heeft overdag plaatsgevonden tussen twee uur na zonsopkomst tot uiterlijk twee uur voor zonsondergang. Dit bij de juiste weersomstandigheden (droog, weinig wind). Ook andere functies van het leefgebied (onder andere voedselgebied en schuilmogelijkheden) zijn meegenomen. De data van de bezoeken en de weersomstandigheden zijn weergegeven in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Data en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismus

Veldbezoek	Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
Huisumus 1/2	28-4-2021	10:45 – 13:00	15°C, windkracht 1, onbewolkt en droog
Huisumus 2/2	14-5-2021	13:00 – 14:30	11°C, windkracht 2, half bewolkt en droog

4.6 Methode gierzwaluw

De inventarisatie van gierzwaluwen richt zich op het waarnemen van volwassen individuen in broedbiotoop, nesten en op gedrag dat een territorium of nest indiceert. Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd conform de voorgeschreven onderzoeksinspanning als benoemd in het kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017c). Er zijn drie inventarisatiemomenten nodig in de periode 1 juni tot en met 15 juli met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Hiervan moet minimaal één bezoek tussen 20 juni en 7 juli uitgevoerd worden. Het onderzoek heeft plaatsgevonden vanaf twee uur voor zonsondergang tot na zonsondergang, en bij de juiste weersomstandigheden (droog, weinig wind). De data van de bezoeken en de weersomstandigheden zijn weergegeven in tabel 4.4.

Tabel 4.4 Data en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken voor gierzwaluw

Veldbezoek	Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
Gierzwaluw 1/3	7-6-2021	19:55 – 22:15	18°C, windkracht 3, onbewolkt en droog
Gierzwaluw 2/3	22-6-2021	20:05 – 22:15	14°C, windkracht 3, half bewolkt en droog
Gierzwaluw 3/3	8-7-2021	20:00 – 22:05	18°C, windkracht 2, half bewolkt en droog

5 Resultaten veldonderzoeken

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het uitgevoerde onderzoek naar steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen beschreven.

5.1 Resultaten steenmarter en kleine marterachtigen

Tijdens het nader onderzoek naar steenmarter en kleine marterachtigen zijn deze soorten niet vastgelegd op beeld. Evenmin zijn andere beschermde soorten zoals boommarter of eekhoorn waargenomen. Door de afwezigheid van de genoemde soorten op de camerabeelden is de aanwezigheid van leefgebied binnen het plangebied uitgesloten. Op de cameravallen zijn alleen vrijgestelde soorten waargenomen zoals bosmuis, huisspitsmuis, haas, egel en vos. Ook zijn van andere soorten foto's gemaakt zoals grasmus, heggenmus, koolmees, winterkoning, grasmus, zanglijster, merel, houtduif, bruine rat, en huiskat. In figuur 5.1 zijn voorbeelden van foto's gegeven die zijn genomen door de cameravallen.

Figuur 5.1 Bosmuis op CAM32 (links) en egel op CAM33 (rechts)

Figuur 5.2 Huisspitsmuis op CAM40 (links) en vos op CAM41 (rechts)

Figuur 5.3 Haas op CAM64 (links) en bruine rat op CAM65 (rechts)

5.2 Resultaten vleermuizen

Zomer- en kraamperiode (19 mei, 7 juni en 2 juli 2021)

In de zomer- en kraamperiode zijn twee zomerverblijfplaatsen en één essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Tijdens het eerste bezoek werd om 22:05 de eerste gewone dwergvleermuis waargenomen. Gedurende het bezoek zijn geen uitvliegende vleermuizen gezien. Minstens 20 gewone dwergvleermuizen vlogen langs de bomenrij aan de Henk Lensenlaan en de voetbalvereniging, langs het dorps huis en vervolgens richting west langs de bomenrij tussen de sportvelden (duingebied). Dit duidt op een essentiële vliegroute. Eén laatvlieger werd om 22:27 gehoord. Om 22:35 werd de eerste rosse vleermuis gehoord. Deze vleermuizen vlogen over het plangebied.

Het tweede bezoek werd de eerste gewone dwergvleermuis gezien en gehoord om 22:24. Tijdens dit bezoek tikte een gewone dwergvleermuis aan op de zuidwesthoek van het schoolgebouw om 22:51. Op basis van dit gedrag en de geschikte opening onder de dakpannen op deze hoek is uitgegaan van een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis. Gedurende het bezoek zijn 57 gewone dwergvleermuizen vanaf de Henk Lensenlaan richting west langs de groenstructuren gevlogen. De vliegroute vervolgde verder richting het westen buiten het plangebied. Dit is dezelfde vliegroute als bij het eerste bezoek is aangetroffen. De vleermuizen langs deze vliegroute foerageerden slechts kort en met hoogstens twee tegelijk langs de groenstructuren. Verder zijn één laatvlieger en twee rosse vleermuizen overvliegend waargenomen rond 23:00.

Gewone dwergvleermuizen foerageerden tijdens het derde bezoek met name in de bomenlaan in de Henk Lensenlaan. Het ging hierbij om hoogstens vijf exemplaren tegelijk die richting noordoost verdwenen. Om 4:39 werd een overvliegende rosse vleermuis gehoord. Een invliegende gewone dwergvleermuis werd gezien onder de dakrand aan de noordwestwestkant van het dorps huis om 4:45. Op deze locatie is een zomerverblijfplaats vastgesteld. Verder zijn geen indicaties van verblijfplaatsen waargenomen. Een essentiële vliegroute is wederom vastgesteld op dezelfde locatie als de voorgaande bezoeken. Rond 5:15 was er geen activiteit meer in het plangebied.

Paar- en winterperiode (27 augustus en 20 september 2021)

In de paar- en winterperiode zijn drie paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Tevens is een nieuwe essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Tijdens het vierde bezoek werd om 20:51 de eerste gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit was ten noordoosten van het dorpshuis. Vanaf dat moment tot en met 21:40 zijn 43 gewone dwergvleermuizen en één ruige dwergvleermuis van oost naar west waargenomen. Om 21:08 vloog een rosse vleermuis hoog over. Tussen 21:10 en 21:15 passeerden twee laatvliegers van noord naar zuid boven het plangebied. Aan de noordzijde van de sportvelden zijn in 20 minuten tijd van circa 21:20 tot 21:40 zestien gewone dwergvleermuizen en drie ruige dwergvleermuizen van oost naar west waargenomen. Naar schatting zijn hoogstens 30 vleermuizen langs de noordzijde gevlogen. Beide vliegroutes vervolgden richting het westen buiten het plangebied. Langs de vliegroutes werd kort gefoerageerd door maximaal twee vleermuizen tegelijk. Gedurende het bezoek baltste een gewone dwergvleermuis continu aan de west- en noordzijde en kort ten oosten van het schoolgebouw. Daar is geen directe indicatie van een paarverblijfplaats waargenomen. Echter heeft het gebouw kantpannen buiten het zicht. Op basis van het paarterritorium van deze vleermuis is uitgegaan van een paarverblijfplaats onder kantpannen in het schoolgebouw. Bij het dorpshuis baltste een gewone dwergvleermuis aan de westzijde. Deze tikte op dezelfde plek aan als waar eerder een zomerverblijfplaats was aangetroffen aan de noordwestwestzijde bij de daklijst (zie figuur 5.4). Op deze locatie is ook een paarverblijfplaats vastgesteld. Verder zijn geen indicaties van paarverblijfplaatsen of -territoria waargenomen.

Gedurende het gehele laatste bezoek waren er twee baltende gewone dwergvleermuizen bij de school aanwezig. Deze vlogen aan de west- en noordkant van en boven het schoolgebouw. Op basis van het gedrag van deze vleermuizen is uitgegaan van eenzelfde paarverblijfplaats als het voorgaande bezoek onder de kantpannen van het schoolgebouw. Tegelijkertijd zaten er twee gewone dwergvleermuizen in de vleermuiskast op de zuidwesthoek van de school. Om verstoring te voorkomen zijn hier geen foto's van gemaakt. Wel is een foto gemaakt van de keutels op de grond (zie figuur 5.5). In de vleermuiskast is een paarverblijfplaats vastgesteld. Vanaf 23:30 tot 23:40 baltste één ruige dwergvleermuis bij de school en verdween daarna weer uit het plangebied. Ter hoogte van de parkeerplaats werden daarvoor enkele passerende ruige dwergvleermuizen waargenomen. Verder zijn geen andere soorten of verblijfplaatsen waargenomen.

Conclusie:

In totaal zijn één zomerverblijfplaats, één zomer- en paarverblijfplaats en twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het plangebied. Ook zijn twee essentiële vliegroutes van gewone dwergvleermuizen aanwezig in het plangebied. Het plangebied bevat geen essentieel foerageergebied van vleermuizen. Op de zuidwesthoek van de school bevindt zich een zomerverblijfplaats onder de dakpannen (zie figuur 5.4). Een gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats zit onder de dakrand aan de noordwestwestkant van het dorpshuis (zie figuur 5.4). Op basis van een paarterritorium bij het schoolgebouw is uitgegaan van een paarverblijfplaats onder kantpannen buiten het zicht van de onderzoekers. Tevens wordt de vleermuiskast aan deze zijde gebruikt als paarverblijfplaats.

Eén vliegroule loopt vanaf de bomenrij in de Henk Lensenlaan richting het westen langs de bomenrijen naar het duingebied. De andere vliegroule loopt vanaf de noordoosthoek van de sportvelden langs de bomenrijen richting het westen. Beide vliegroules vervolgen buiten het plangebied richting het westen. In figuur 5.6 zijn de beschermde functies van vleermuizen in het plangebied weergegeven op kaart.

Figuur 5.4 Een zomerverblijfplaats (rood omcirkeld) van een gewone dwergvleermuis op de zuidwesthoek van het schoolgebouw (links) en een zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen onder de dakrand aan de noordwestkant van het dorps huis (rechts)

Figuur 5.5 De vleermuiskast die als paarverblijf dient voor twee gewone dwergvleermuizen (links) en vleermuiskeutels (klein, zwart, en langwerpig) op de grond onder de vleermuiskast (rechts)

Figuur 5.6 Locaties van beschermde functies van vleermuizen in het plangebied

5.3 Resultaten huismus

In het plangebied zijn geen (indicaties van) huismusnesten binnen het plangebied waargenomen. Het struweel aan de zuidoostkant van het plangebied langs de Dekenzondaglaan werd gedurende de twee bezoeken frequent bezocht door tientallen huismussen. Deze huismussen broeden onder de dakpannen van de woningen grenzend aan het plangebied. Het struweel en het speelterrein zijn essentieel leefgebied voor deze huismussen. Enkele foeragerende huismussen zijn waargenomen in de bosschages langs de sportvelden en ten zuiden van de gebouwen. Het zand op het speelterrein wordt gebruikt als zandbad. Verder zijn nestplaatsen te vinden onder dakpannen van de woningen ten zuidoosten, oosten en noordoosten van het plangebied. Alle gevonden nestplaatsen liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. In figuur 5.7 is de locatie van het essentieel leefgebied van huismussen in het plangebied weergegeven op kaart.

Figuur 5.7 Locatie van essentieel leefgebied van huismussen in het plangebied

5.4 Resultaten gierzwaluw

Er zijn geen gierzwaluwnesten aanwezig in het plangebied. Gedurende de uitgevoerde bezoeken zijn geen gierzwaluwen in het plangebied waargenomen. Tijdens het eerste bezoek zijn vijf gierzwaluwen hoog overvliegend ten noordoosten van en boven het plangebied gezien vanaf 21:15. Ook het tweede bezoek werden er maximaal vijf gierzwaluwen tegelijk gezien verderop ten noorden en noordoosten. Het laatste bezoek werden er hoogstens vier gierzwaluwen in dezelfde windrichting waargenomen. Geen van de gierzwaluwen hadden binding met het plangebied.

6 Effectbeschrijving

6.1 Effecten steenmarter en kleine marterachtigen

Op de cameravallen zijn géén steenmarter en kleine marterachtigen vastgelegd op de camerabeelden. Ook andere niet-vrijgestelde soorten zijn niet waargenomen. Negatieve effecten op (verblijfplaatsen en leefgebied) van deze soorten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn uitgesloten. Maatregelen en een ontheffing van de Wnb zijn niet nodig.

6.2 Effecten vleermuizen

In totaal zijn tijdens het onderzoek naar vleermuizen de volgende verblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuizen in het plangebied: één zomerverblijfplaats, één zomer- en paarverblijfplaats en twee paarverblijfplaatsen. Tevens zijn twee essentiële vliegroutes van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. De geplande werkzaamheden zijn in strijd met de Wnb en dus ontheffingsplichtig. Voordat de werkzaamheden kunnen plaatsvinden, is het noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Wnb aan te vragen bij het bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland). Om de negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen, zijn mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig. Hieronder zijn de effecten en te nemen maatregelen voor de aangetroffen verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes beschreven. In tabel 6.1 is een overzicht gegeven van de gevonden beschermde functies in het plangebied met daarbij welke maatregelen nodig zijn.

Tabel 6.1 Gevonden beschermde functies in het plangebied met daarbij de benodigde maatregelen

Gebouw	Beschermde functie	Locatie	Maatregelen
Dorpshuis	Zomer- en paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Dakrand noordwestwestzijde	Geen
School	Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Onder dakpannen op zuidwesthoek	Alternatieve verblijfplaatsen
School	Paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Onder kantpannen in het midden van het dak	Alternatieve verblijfplaatsen
School	Paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Vleermuiskast	Geen, indien voorzorgsmaatregelen worden getroffen
Sportvelden	Essentiële vliegroutes gewone dwergvleermuizen	Langs Henk Lensenlaan en groenstructuren langs sportvelden	Vervangende vliegroutes

Verblijfplaatsen

In het dorpshuis wordt uitsluitend een wandje verplaatst. De werkzaamheden hiervoor hebben geen invloed op de zomer- en paarverblijfplaats in de dakrand van het gebouw aan de noordwestkant. Negatieve effecten op deze verblijfplaats zijn uitgesloten. Het schoolgebouw wordt verduurzaamd. Welke duurzaamheidsmaatregelen exact worden toegepast, worden nog onderzocht. De doelstelling is om Frisse Scholen Klasse B te behalen, waarbij nog wel gas wordt gebruikt. De duurzaamheidsmaatregelen bestaan uit: isoleren; nieuwe kozijnen; vernieuwen van het dak; zonnepanelen; en nieuwe installaties. De paarverblijfplaats in de vleermuiskast (type 1FTH) wordt niet aangetast als gevolg van deze werkzaamheden. Echter is verstoring als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden van gewone dwergvleermuizen in deze kast niet uitgesloten (artikel 3.5, lid 2 van de Wnb). Verstoring kan echter voorkomen worden. Dit kan door werkzaamheden niet direct bij de vleermuiskast uit te voeren en de in- en uitvliegruimte vrij te houden (bijvoorbeeld geen steigers plaatsen bij de vleermuiskast). De zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats in het schoolgebouw bevinden zich onder het dak. Als gevolg van de werkzaamheden worden gewone dwergvleermuizen op deze locaties mogelijk verstoord, verwond en/of gedood en de aanwezige verblijfplaatsen vernietigd (artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb).

Bij het verloren gaan van oorspronkelijke verblijfplaatsen dienen te allen tijde alternatieve verblijfplaatsen aanwezig te zijn in de directe omgeving. Tijdelijke vleermuiskasten zijn voor en tijdens de werkzaamheden en permanente maatregelen zijn in de uiteindelijke (permanente) situatie nodig. Ook is het mogelijk om direct permanente vleermuiskasten in de omgeving te plaatsen die voor, tijdens en na de werkzaamheden beschikbaar zijn voor vleermuizen. Voor verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geldt een compensatiefactor van vier. Voor iedere te vernietigen verblijfplaats dienen vier alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd te worden. Deze compensatiefactor geldt zowel voor tijdelijke als permanente (ingebouwde) alternatieve verblijfplaatsen. In totaal zijn twaalf alternatieve verblijfplaatsen nodig voor één zomerverblijfplaats, één zomer- en paarverblijfplaats en één paarverblijfplaats. De locaties van de te plaatsen alternatieve verblijfplaatsen dienen begeleid te worden door een ecologisch deskundige. Tevens dient de nadere uitwerking van de mitigerende/compenserende maatregelen vastgelegd te worden in een activiteitenplan/ecologisch werkprotocol als onderdeel van de in te dienen ontheffingsaanvraag.

Essentiële vliegroutes

De eiken langs de Henk Lensenlaan blijven staan. Dit onderdeel van de zuidelijkere essentiële vliegroute blijft daarmee behouden. Echter verdwijnen mogelijk de groenstructuren langs de sportvelden. Wanneer de bomen en struiken worden verwijderd langs de sportvelden, kunnen vleermuizen niet meer de weg naar essentieel foerageergebied (duingebied ten westen van het plangebied) vinden. Daarmee wordt de functie van verblijfplaatsen aangetast van vleermuizen die gebruik maken van de essentiële vliegroutes. Dit leidt tot een overtreding van artikel 3.5, lid 4 van de Wnb.

Gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen moeten de mogelijkheid houden om naar essentieel foerageergebied te vliegen. Wanneer een essentiële vliegroute deze functie niet meer kan vervullen, is het van belang dat een nieuwe vliegroute wordt aangeboden naar het foerageergebied. Dit kan door het verbeteren van aanwezige groenstructuren of de aanleg van nieuwe groenstructuren. Door groot plantmateriaal en/of snelgroeiende planten te gebruiken; de plantafstand klein te houden; en/of meerdere plantenrijen te plaatsen met een verspringend plantverband. Tevens kunnen er tijdelijke maatregelen worden getroffen, zoals het plaatsen van schermen, palen of bomen in verplaatsbare plantenbakken. (BIJ12, 2017a) De invulling van de benodigde maatregelen dient in overleg met en onder begeleiding van een ecologisch deskundige besproken en uitgevoerd te worden. De exacte uitwerking van de mitigerende/compenserende maatregelen dient vastgelegd te worden in een activiteitenplan/ecologisch werkprotocol als onderdeel van de in te dienen ontheffingsaanvraag.

6.3 Effecten huismus

Uit het onderzoek is gebleken dat géén nestplaatsen van huismussen in het plangebied aanwezig zijn. Echter zijn essentiële onderdelen van het leefgebied van deze vogels aanwezig in de zuidoosthoek van het plangebied. Het gaat om het struweel en het speelterrein ten noorden van de Deken Zondaglaan. Wanneer het struweel en het speelterrein worden verwijderd, verdwijnen essentiële onderdelen van het leefgebied van de huismus. Daarmee wordt de functionaliteit van het leefgebied aangetast van huismussen met nestplaatsen onder de dakpannen van de aanliggende woonhuizen. Dit leidt tot een overtreding van artikel 3.1, lid 2 van de Wnb.

Indien essentiële onderdelen van het leefgebied van de huismussen worden aangetast, zijn mitigerende maatregelen nodig. Voorafgaand aan, tijdens en na de voorgenomen werkzaamheden dienen voldoende foerageerplekken en dekkingsmogelijkheden aanwezig te zijn. Dit kan door het realiseren van overhoekjes en/of ruigtestroken met onkruid als bron van zaden en kleine insecten en de aanplant van doornige struiken voor beschutting. Het voedsel dient jaar rond en indien mogelijk binnen 100 meter van de nestplaatsen in de omliggende woningen beschikbaar te zijn. Binnen 5 à 10 meter en bij voorkeur binnen 2,5 meter van de foerageerlocatie is voldoende dekking van minstens 3 meter hoogte nodig. (BIJ12, 2017b) De exacte invulling dient in overleg met en onder begeleiding van een ecologisch deskundige besproken en uitgevoerd te worden. Bij concrete plannen kan worden nagegaan of maatregelen daadwerkelijk nodig zijn. Mitigerende en/of compenserende maatregelen dienen vastgelegd te worden in een activiteitenplan/ecologisch werkprotocol als onderdeel van de in te dienen ontheffingsaanvraag.

6.4 Effecten gierzwaluwen

Tijdens het onderzoek zijn geen nestplaatsen van gierzwaluwen vastgesteld in het plangebied. Ook binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen nestplaatsen aanwezig. Negatieve effecten op nestplaatsen van gierzwaluwen zijn uitgesloten. Maatregelen en een ontheffing zijn niet nodig.

7 Conclusie

Dit rapport doet verslag van nader onderzoek dat door TAUW in Vogelenzang is uitgevoerd in opdracht van gemeente Bloemendaal. Het onderzoek is gericht op het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door steenmarter, kleine marterachtigen, vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Het onderzoek is ten behoeve van het woningbouwproject Vitaal Vogelenzang. De aangetroffen beschermde functies en de nodige vervolgstappen zijn hieronder gegeven.

Beschermde functies en vervolgstappen

In het plangebied zijn verschillende beschermde functies aangetroffen, namelijk:

- Eén zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in het dorpshuis
- Eén zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen in het schoolgebouw
- Eén paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de vleermuiskast aan de school
- Twee essentiële vliegroutes van gewone dwergvleermuizen langs de sportvelden
- Essentieel leefgebied van de huismus

Om tot uitvoering te komen, dient een ontheffing van de verbodsbepalingen in artikel 3.1 en 3.5 van de Wnb aangevraagd te worden bij de provincie Noord-Holland. De aan te vragen ontheffing moet ingediend worden voor de te overtreden verbodsbepalingen. Een activiteitenplan dient te worden opgesteld als onderbouwing voor de ontheffingsaanvraag. Het laten goedkeuren van het activiteitenplan én het uitvoeren van de bijbehorende maatregelen dienen evenwel vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd. Deze proceduretijd bedraagt dertien weken met een maximale verlenging van zeven weken. De te nemen maatregelen bestaan onder andere uit het volgende:

- Er dienen alternatieve verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen gerealiseerd te worden
- Er dienen alternatieve vliegroutes voor gewone dwergvleermuizen gerealiseerd te worden
- Er dient alternatief leefgebied voor huismussen gerealiseerd te worden

Zorgplicht

In het kader van de zorgplicht dienen er enkele aanvullende maatregelen genomen te worden, om eventueel aanwezige fauna te ontzien. Deze voorzorgsmaatregelen zijn beschreven in de natuurtoets en voor de volledigheid hieronder opgenomen (TAUW, 2020):

- Uitstralende verlichting op de omliggende groenstructuren voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst in de actieve periode van vleermuizen (maart tot en met oktober)
- Bij het verwijderen van groenstructuren dient in één richting gewerkt te worden zodat eventueel aanwezige grondgebonden zoogdieren kunnen ontkomen aan de werkzaamheden
- Een broedvogelcontrole indien de werkzaamheden in de periode maart tot en met augustus worden gestart. Dit om te voorkomen dat in gebruik zijnde nesten van broedvogels worden verstoord of vernietigd tijdens de werkzaamheden. Indien een in gebruik zijnde nest wordt aangetroffen, moet een verstoringvrije zone rondom het nest worden aangehouden totdat het nest is verlaten. In deze zone mag niet worden gewerkt.

Kansen voor herstel biodiversiteit

In lijn met de 'werkroute openbare ruimte' uit het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (2018) denken wij dat we de achteruitgang van biodiversiteit in Nederland kunnen tegengaan door samen te kijken of hiertoe concrete (realistische) kansen binnen het project zijn. Hierbij kijken we breder dan de strikt beschermde soorten die binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn. Hoewel niet wettelijk verplicht is het Deltaplan Biodiversiteitsherstel eind 2018 gepresenteerd en wordt door de minister van LNV ondersteund (kamerbrief, februari 2019). TAUW denkt graag mee om kansen te benutten die bij het terrein(gebruik) passen. In de nieuwbouw en op het terrein zijn veel voorzieningen of maatregelen mogelijk. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting
- Het plaatsen van extra vleermuiskasten
- Het inbouwen of ophangen van nestkasten/neststenen voor steenuil, huismus en/of gierzwaluw
- Het toegankelijk houden van de planlocatie voor zoogdieren zoals egel
- Het ecologisch beheren van de aanwezige groenstructuren door sinus of extensief maaibeheer en het inzaaien van inheemse soorten
- Gebruik maken van grasbetonstenen op delen van het terrein die extensief worden gebruikt zoals een parkeerplaats

8 Literatuur

BIJ12, 2017a. Kennisdocument beschermde soorten, vleermuis.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument beschermde soorten, huismus.

BIJ12, 2017c. Kennisdocument beschermde soorten, gierzwaluw.

Bouwens, S, Werkgroep Kleine marterachtigen en Zoogdiervereniging. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Oktober 2017, 's-Hertogenbosch.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt en Co, Haarlem & Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft & Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

TAUW, 2020. Natuurtoets woningbouwproject Vitaal Vogelenzang. TAUW-rapport met kenmerk R001-1275671MTR-V04-jsf-NL

Veldman, J. & C. Troost, 2019. Soortenbescherming in Overijssel: Bunzing, egel, hermelijn en wezel. Juli 2019, Zwolle.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2021.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl